

ТЕХНОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

У статті науково обґрунтовано технологію виховання національної гідності студентської молоді засобами українського народного мистецтва, здійснено системно-структурний аналіз технології, розкрито змістові її характеристики і зроблена спроба визначити шляхи впровадження технології в закладах педагогічної освіти.

Ключові слова: технологія, студенти, компоненти технології, блоки технології, критерії.

В статье научно обоснованно технологию воспитания национального достоинства студенческой молодежи средствами украинского народного искусства, осуществлено системно структурный анализ технологии, раскрыто смысловые ее характеристики и сделана попытка определить пути внедрения технологии в заведениях педагогического образования.

Ключевые слова: технология, студенты, компоненты технологии, блоки технологии, критерии.

In the article scientifically grounded technology of education of national dignity of student young people by facilities of the Ukrainian folk art; it is carried out system structural analysis of technology; it is exposed its semantic descriptions and this attempt to define the ways of introduction of technology in establishments of pedagogical education.

Keywords: technology, students, components of technology, blocks of technology, criteria.

Постановка проблеми. На підставі аналізу різних поглядів створення технологій нами була розроблена технологія виховання національної гідності студентів засобами українського народного мистецтва в системній єдності компонентів її організації й реалізації (цілі, завдання, принципи, зміст, форми, методи, критерії), виділена група нових національно орієнтованих факультативів і спецкурсів, що становлять наскрізні курси, сформульований їхній зміст.

Технологія охоплює єдність організаційного, освітнього й виховного блоків із визначенням цілей, принципів, функцій, змісту, результатів діяльності тощо. Такий підхід дозволяє реалізувати в єдності всі критерії виховання національної гідності в студентів і відбивати проектувальну діяльність педагогічного колективу: розробку цілей навчання, виховання й розвитку національної гідності; принципів функціонування системи, змісту, а також націленість викладачів на розвиток ціннісного ставлення до національної культури і вибір оптимальних форм виховання у студентів національної гідності.

Аналіз актуальних досліджень. Педагоги В. Беспалько, С.Гончаренко, М. Скаткін [2; 3; 4] у своїх працях підкреслювали значення необхідності виділення етапів педагогічного дослідження. При цьому підставою для їхнього виділення є вирішувані педагогічні завдання і їхня послідовність, а також форми реалізації педагогічних стосунків.

Мета статті: теоретично обґрунтувати етапи технології виховання національної гідності студентської молоді засобами українського народного мистецтва, а саме: мотиваційно-підготовчий, змістово-процесуальний і аналітико-рефлексивний.

Виклад основного матеріалу. Технологія виховання національної гідності студентської молоді охоплює: аксіологічний блок (характеризується емоційно-ціннісним ставленням студентів до розуміння сутності поняття національна гідність); особистісний блок охоплює властивості особистості викладача, що безпосередньо характеризують його розвиток, визначають стійкі особливості поведінки й створюють основу для існування обмежень у діяльності; гностичний блок охоплює аналіз педагогічної ситуації, формування педагогічного завдання, здобування нових знань, необхідних для його продуктивного розв'язання, аналіз процесу розв'язання завдання, його результатів, порівняння очікуваного результату з реальним; операційний блок (показники, що характеризують рівень сформованості у студентів національної гідності).

Можемо виділити найдоцільніші підходи, на підставі яких буде здійснюватися розробка педагогічної технології виховання національної гідності студентської молоді, а саме: особистісно-орієнтований, діяльнісний і акмеологічний.

Сутністю особистісно орієнтованого підходу в педагогічному процесі є врахування індивідуальних (фізіологічних, психічних, особистісних) особливостей і загальних закономірностей у розвитку кожної особистості. При цьому беруться до уваги інтереси, схильності, погляди і переконання, здібності, стан здоров'я, культура навчальної діяльності і гуманних стосунків тощо [1, с. 62].

Провідне значення у процесі виховання національної гідності студентів має діяльнісний підхід. Найглибше він розроблений у працях О. Леонтьєва, який стверджував, що реальним базисом особистості людини є сукупність її суспільних за своєю природою ставлень до світу, що реалізуються діяльністю, точніше, сукупністю різноманітних діяльностей особистості. Тільки завдяки діяльності особистість стає суб'єктом пізнання і перетворення дійсності.

Наступним підходом, на основі якого буде здійснюватися розробка педагогічної технології виховання національної гідності студентів, є акмеологічний підхід, тобто в основу саморозвитку і самоорганізації покладено потреби людини в нових досягненнях, прагнення до успіху, до вдосконалення, активну життєву позицію, позитивне мислення, віру у свої можливості, розуміння суті життя.

Під педагогічною технологією виховання національної гідності студентської молоді засобами українського народного мистецтва ми розуміємо вимоги до знань і вмінь, мету, структуру, зміст та результати діяльності майбутнього фахівця, умови і методи, форми, принципи виховання національної гідності.

Метою процесу виховання національної гідності студентської молоді засобами українського народного мистецтва є забезпечення високого рівня

сформованості національної гідності.

Результативність функціонування технології забезпечується насамперед принципами організації педагогічної системи, які були виділені в ході проведеного теоретичного аналізу наукової літератури: пріоритетності цінності особистості, гармонійності розвитку особистості, культуродоцільності, науковості, реальності, актуальності, колегіальності й інтегрування, гнучкості й варіативності, ефективності.

Зміст педагогічної технології виховання національної гідності студентської молоді охоплює навчальну інформацію, що надається суб'єктам педагогічного процесу, становлення і розвиток готовності студентів до діяльності, а також системи професійних знань, практичних умінь і навичок, розвиток професійних здібностей і креативності в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

Сучасні українські вищі навчальні заклади мають великий досвід викладання за допомогою традиційних методів: лекцій, семінарів, диспутів, бесід, самостійної роботи з підручником і періодикою, написання рефератів, студентських доповідей. Потенціал цих методів із погляду виховання національної гідності студентів досить значний. Вони дозволяють подати різноманітну інформацію, акцентувати увагу студентів на ключових аспектах теми, ознайомити з різними концепціями і підходами до проблеми, зробити загальні висновки, проводити паралелі з традиціями і звичаями українського народу. Проте традиційні методи не завжди орієнтовані на активну творчість студентів, на їхнє самостійне і спільне прийняття рішень.

Тому одну з пріоритетних ролей у вихованні національної гідності студентів мають відігравати й активні методи, що стимулюють творчість, ініціативу, самостійне і критичне мислення і базуються на принципі багатосторонньої взаємодії.

До активних методів належать різноманітні види дискусії («гудіння бджіл», «сніжки», панельна дискусія, дискусія-симпозіум, «концентричне коло» тощо), ситуативно-рольові ігри, ігри-драматизації, «мозкові атаки»,

інтелектуальні аукціони, метод аналізу проблемної ситуації, метод аналізу отриманого досвіду тощо.

Важливе місце посідає також проектна робота: організація різноманітних проектів і кампаній, видання газет і журналів.

При проведенні позанавчальної роботи можуть застосовуватися найрізноманітніші форми і методи: традиційні предметні тижні, лекції, творчі зустрічі, екскурсії й експедиції народознавчого спрямування. Доцільним є проведення диспутів, дебатів, заходів змагального типу тощо. Значні можливості в цьому процесі надає діяльність молодіжних клубів різного спрямування, студентських і молодіжних мистецьких організацій. Участь у їхній роботі, з одного боку, дає можливість студентам отримати безпосередній досвід вивчення і навчання народного мистецтва, а з другого – долучити студентів до проведення різноманітних заходів, у тому числі з народознавчої тематики.

Національна гідність студентів формується за умов участі у повсякденному житті їхнього навчального закладу, спільноти, громади, особливо у різноманітних заходах, на яких представлені види українського народного мистецтва. При цьому навчальний заклад може виступати як модель світу дорослих.

Важливим завданням виховання національної гідності студентів є оптимізація процесу їхньої соціалізації, спрямування їх на соціальну практику.

Окрім того, ефективність освіти й виховання залежить і від створення демократичного клімату в самому навчальному закладі. Стиль спілкування між адміністрацією й учителями та всередині вчительського колективу має бути для учнів практичним прикладом толерантності, взаємоповаги, відкритості, демократизму. Учитель має поважати людську гідність учня, його право на власну думку, заохочувати відкрите обговорення та демократичне прийняття рішень. Однак це неможливо, доки сам учитель не має своєї власної гідності й у нього не сформована національна гідність. Це

означає, що важлива роль у формуванні національної гідності належить вищим навчальним закладам, що готують майбутніх учителів.

Результативність технології виховання національної гідності у студентської молоді може підвищуватися також при використанні в освітньому процесі соціально-психологічних тренінгів, організованої профорієнтаційної роботи, діяльності органів студентського самоврядування, системи розвитку творчих здібностей студентів, створення особливого способу життєдіяльності колективу освітньої установи (наприклад, власний кодекс правил і законів на факультеті, наявність традицій тощо), внесення змін в оформлення аудиторій і освітньої установи в цілому.

Урахування засад і способу побудови технології, повноти об'єктів, взаємозв'язків, факторів, особливостей професії, спеціальності, освітньо-виховних можливостей навчального закладу дало можливість побудувати схему виховання національної гідності студентської молоді засобами українського народного мистецтва (рис.1).

Висновки. На основі зазначеного стверджуємо, що вихованню національної гідності в сучасній молоді сприятиме запровадження в навчально-виховний процес розробленої педагогічної технології.

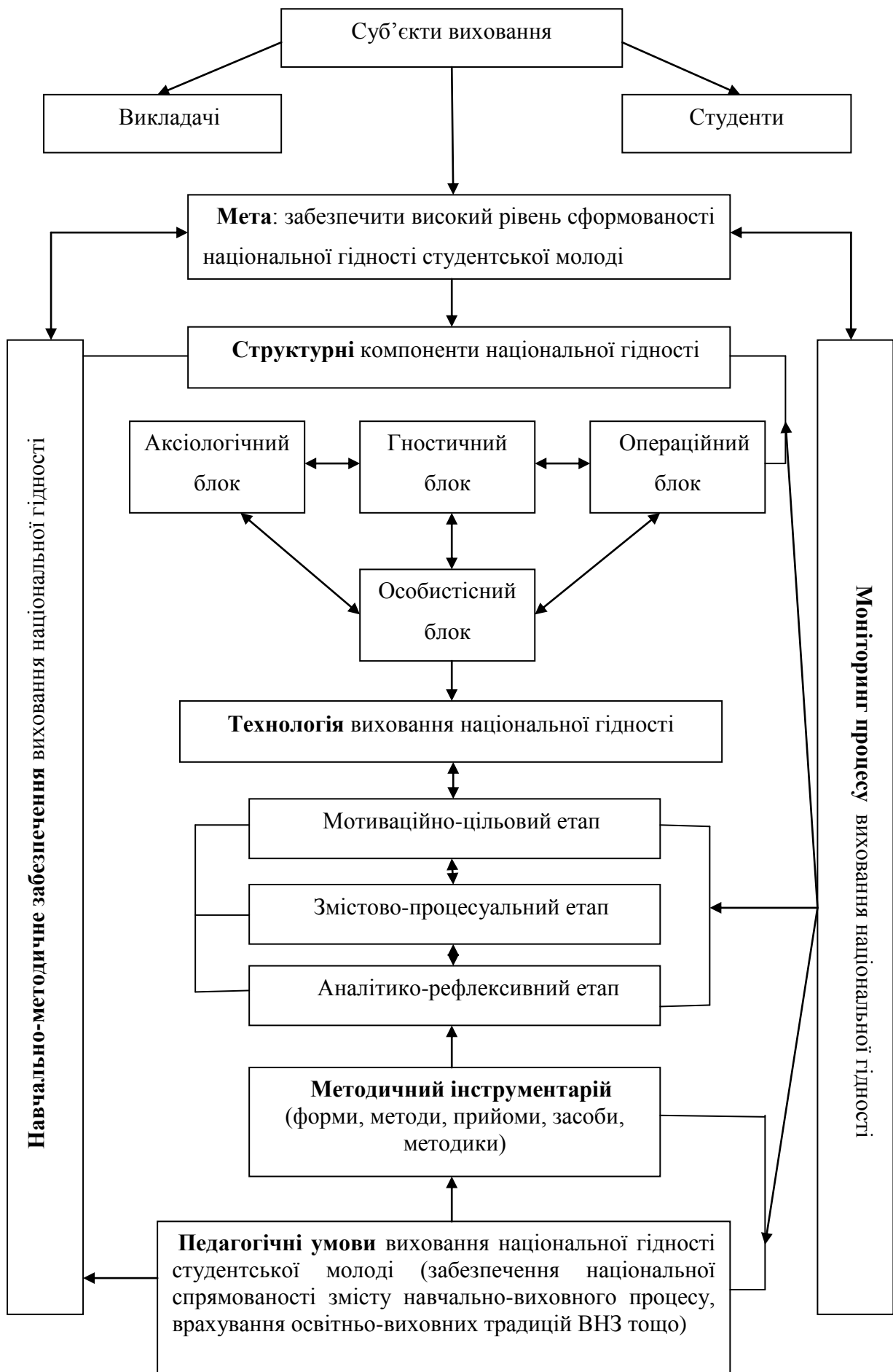

Рис.1. Схема виховання національної гідності у студентській молоді

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю.К. Бабанский. — М. : Просвещение, 1982. — 134 с.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. // — М. : Просвещение, 1989. — 254с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. — К. : Либідь, 1997. — 376 с.
4. Скаткин М. Н. Методология и методика педагогических исследований : в помощь начинающему исследователю / М. Н. Скаткин. — М.: Педагогика, 1986. — 152 с.